

Subcapítol I.1. El panorama econòmic de les Illes Balears

1

L'ECONOMIA DE LES ILLES BALEARS

Aquest apartat segueix els canvis metodològics indicats al mateix apartat de la memòria del CES del 2020, a partir del qual només es presenten les sèries per al nou marc input-output (MIO-base 2014), que abasten el període 2014-2020. Per al període 2004-2018, es poden consultar les sèries històriques d'aquestes variables referides a l'anterior MIO-base 2004 en la memòria del CES del 2018 (pàg. 24 i 25).

Com l'any passat, ha estat possible consultar les dades de Funcas sobre l'anàlisi de l'oferta productiva per comunitats autònomes i les dades de l'INE de la comptabilitat regional, que ara es publiquen a final d'any, dades que es comenten amb el decalatge d'un any.

La resta d'apartats, referits a l'anàlisi econòmica regional de les Illes Balears, segueixen les mateixes pautes metodològiques de les memòries anteriors pel que fa a l'anàlisi de l'oferta productiva, l'anàlisi de la demanda regional, la inversió estrangera, els preus, l'evolució de la renda real per capita i, finalment, la distribució funcional de la renda.

1.2.

ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS

En aquest apartat, primer s'analitza l'estructura productiva de l'oferta de les Bale-

ars per sectors econòmics i per illes a partir de les estimacions macroeconòmiques que ha fet la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació del Govern de les Illes Balears per al període 2014-2020 segons el nou MIO (base 2014).

1.2.1. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS I PER ILLES

Segons les dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, l'any 2021 el valor afegit brut (VAB) a preus corrents de l'economia de les Illes Balears ha estat de 27.352,8 milions d'euros, un 11,3% superior al de l'any 2020. Tots els sectors també han tingut creixements positius significatius: 9,9% l'agricultura, 7,3% l'energia i la indústria, 9,1% la construcció i 11% els serveis. Ara bé, si aquestes dades es comparen amb les del 2019, el VAB regional de l'any 2021 encara és inferior als 30.704,6 milions d'euros de l'any 2019, la qual cosa suposa 3.351,8 milions d'euros per sota o, el que és mateix, un 10,9% inferior al del 2019. La distribució del VAB per sectors econòmics mostra com tots, excepte els serveis, ja han superat els nivells de l'any 2019: el primari amb 15,9 milions més (9,1%), l'energia i la indústria amb 17,9 milions més (9,04%), la construcció amb 13,2 milions més (5,3%), mentre que els serveis encara estan 3.398,8 milions per sota del VAB del 2019 (-13,03%).

L'estructura productiva mostra que un 82,9% de l'activitat econòmica es concentra en el sector terciari; en canvi, el 9,1% es genera en la construcció, i el 7,3%, en la indústria i l'energia. El sector primari representa un 0,7% del PIB regional (vegeu el quadre I-1.1).

El 2021, el creixement regional real de l'economia balear ha experimentat un clar rebot del 10,4%, després de la caiguda històrica produïda per la COVID-19 l'any 2020 (-20,6%), la més pronunciada que s'ha registrat en relació amb la resta de comunitats autònomes per la forta dependència que té de l'activitat turística (vegeu l'apartat 1.2.2). Cal tenir en compte que al llarg del segon semestre de l'any 2021 s'ha produït una clara recuperació de l'activitat turística (vegeu l'apartat 6 d'aquest capítol).

El 2021, el VAB a preus constants de l'economia de les Illes Balears ha estat de 24.953,5 milions d'euros, inferior encara als 28.497,4 milions d'euros de l'any 2019, la qual cosa suposa 3.543,9 milions d'euros per sota, és a dir, un 12,4% inferior al del 2019. La distribució del VAB real per sectors econòmics mostra com tots els sectors excepte el primari encara estan per sota dels nivells del 2019: el primari amb 11,1 milions més (9,5%), l'energia i la indústria amb -99,4 milions menys (-5,36%), la construcció amb -48,6 milions menys (-2,23%), i els serveis amb 3.407 milions per sota del nivell del 2019 (-13,99%).

Si es compara la dinàmica del creixement real sectorial de l'etapa de la recuperació de la Gran Recessió (2009-2018) amb el

període afectat per la crisi de la COVID al llarg dels anys 2019-2021, es veu que en el període 2009-2018 els serveis, amb un creixement real del 2,1%, i el primari, amb un 0,8%, van ser els protagonistes del creixement regional real, situat en un 1,6%, ja que tant la construcció com la indústria van tenir un creixement negatiu del -0,6%. En l'etapa de la crisi de la COVID, el creixement regional cau un -3,7%, i són precisament els serveis els que han experimentat la caiguda principal amb un -4,3%, seguits per la indústria, amb una caiguda del -2,2%, i la construcció, amb un -1,2%. El sector primari és l'únic que creix, amb un 2%. De fet, és l'únic sector que al llarg de tots els períodes analitzats des del 2004 fins al 2021 presenta taxes positives de creixement (vegeu el quadre I-1.2 i els gràfics IA-1.1 i IA-1.2).

Si s'analitza el creixement econòmic de les Balears al llarg dels darrers vuit anys (2014-2021) i es compara amb Espanya i la zona euro, resulta que les dades de les Balears són millors que a la zona euro per al període 2015-2019; en relació amb Espanya, només són millors en el trienni 2016-2018.¹ Cal destacar, sobretot, com per l'efecte de la covid-19 aquest millor comportament relatiu de les Balears en els anys indicats ja no es compleix el 2020, atès que les Balears passen a ser amb diferència la comunitat que registra la caiguda més pronunciada, amb un diferencial negatiu respecte a la zona euro de -14,2

1. Les fonts estadístiques usades per la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació del Govern de les Illes Balears i l'INE difereixen a l'hora de fer les estimacions sobre el creixement del PIB. Per tant, aquesta afirmació només es pot mantenir a partir de la informació de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació del Govern de les Illes Balears.

punts i respecte a Espanya de -9,8 punts. Tanmateix, el rebot que es produeix a totes les economies el 2021 és molt més pronunciat a les Balears, ja que aquest any presenta uns diferencials positius respecte a la zona euro de 5 punts i respecte a Espanya de 5,3 punts (vegeu el quadre I-1.3 i el gràfic IA-1.3).

Pel que fa al VAB per illes, es pot comprovar que, en valors corrents, l'any 2021 Mallorca assolix un VAB de 21.698,8 milions d'euros, un 11% superior al del 2020, però inferior encara als 24.202,6 milions d'euros de l'any 2019, la qual cosa suposa 2.503,8 milions d'euros per sota, és a dir, un -10,35% inferior al del 2019. A les Pitiüses s'assoleix un VAB de 3.451,2 milions d'euros, un 12,7% superior al del 2020, però inferior encara als 4.066 milions d'euros de l'any 2019, la qual cosa suposa 615 milions d'euros per sota, és a dir, un -15,12% inferior al del 2019. A Menorca s'assoleix un VAB de 2.202,8 milions d'euros, un 11,7% superior al del 2020, però inferior encara als 2.453,8 milions d'euros de l'any 2019, la qual cosa suposa 233 milions d'euros per sota, és a dir, un -9,57% inferior al del 2019. (vegeu el quadre I-1.4).

Quant al valor absolut en euros constants, Mallorca arriba a un VAB de 19.795,5 milions d'euros, amb una recuperació del 10,1%, mentre que a les Pitiüses i a Menorca ha estat de 3.148,4 milions (11,8%) i de 2.009,6 milions (10,8%) respectivament. Es pot destacar el millor comportament relatiu de les illes menors respecte a Mallorca. Pel que fa a les comparatives en valors reals en relació amb l'any 2019, tampoc no hi ha cap illa que

recuperi els nivells del 2019: Mallorca va assolir el 2019 un VAB de 22.462,8 milions, 2.667,3 milions d'euros superior al de l'any 2021, és a dir, el VAB de l'any 2021 es situa un -10,87% inferior al del 2019. A les Pitiüses es va assolir l'any 2019 un VAB de 3.773,9 milions d'euros, 625,5 milions d'euros per sobre al de l'any 2021, és a dir, el VAB de l'any 2021 es situa un -16,57% inferior al del 2019. A Menorca s'assoleix el 2019 un VAB de 2.260,7 milions d'euros, 251,1 milions d'euros per sobre al de l'any 2021, és a dir, el VAB de l'any 2021 es situa un -11,1% inferior al del 2019 (vegeu el quadre I-1.5 i els gràfics IA-1.4 i IA-1.5).

L'estructura econòmica per illes identifica el pes preponderant de Mallorca, entorn d'un 79,3%, mentre que les Pitiüses i Menorca es distribueixen el 20% restant (un 12,6% les Pitiüses i un 8,1% Menorca), de tal manera que el comportament del PIB de Mallorca acaba determinant el comportament de l'economia regional.

Si es compara la dinàmica del creixement real dels diferents territoris insulars quant a l'etapa de la recuperació de la Gran Recessió (2009-2018) amb el període afectat per la crisi de la COVID els anys 2019-2021, s'observa que al llarg del període 2009-2018 són les Pitiüses les que presenten el major creixement regional, amb un 2,5%, mentre que en la etapa de la crisi de la COVID el creixement regional més resilient va ser el de Menorca, amb la menor taxa negativa (-3,4%). Pel que fa als anys previs a la Gran Recessió (2004-2008), va ser Mallorca la que va presentar el major creixement regional, amb un 1,4%.

QUADRE I-1.1. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CORRENTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER SECTORS ECONÒMICS (2014-2021) (BASE 2014)

	Agricultura		Energia i indústria		Construcció		Serveis		Total	
	Total	% del VAB variació	Total	% del VAB variació	Total	% del VAB variació	Total	% del VAB variació	Total	% del VAB variació
2014	115.562	0,5%	1.849.969	7,6%	1.695.646	7,0%	20.719.081	85,0%	24.380.259	100,0%
2015	137.598	0,5%	1.940.487	7,6%	1.865.271	7,3%	21.745.795	84,6%	25.689.150	100,0%
2016	204.706	0,8%	1.924.381	7,1%	2.021.601	7,5%	22.931.839	84,7%	27.082.526	100,0%
2017	196.893	0,7%	1.971.834	6,9%	2.149.132	7,6%	24.146.664	84,8%	28.464.523	100,0%
2018	167.087	0,6%	1.995.944	6,7%	2.218.637	7,5%	25.315.381	85,2%	29.697.049	100,0%
2019	174.762	0,6%	1.980.005	6,4%	2.466.662	8,0%	26.083.219	84,9%	30.704.648	100,0%
2020	173.466	0,7%	1.617.476	6,6%	2.349.766	9,6%	20.438.150	83,2%	24.578.858	100,0%
2021	190.665	0,7%	1.997.874	7,3%	2.479.787	9,1%	22.684.442	82,9%	27.352.769	100,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació (2022). Indicadors d'estructura econòmica balear. Disponible a: <http://www.caib.es/govern/sac/fixxa.do?codi=3203854&coduo=2390823&lang=ca> (Accedit: 22 juny 2022). Valors del 2021 calculats emprant el deflactor d'Espanya

QUADRE I-1.2. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CONSTANTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER SECTORS ECONÒMICS (2014-2021) (BASE 2014)

	Agricultura		Energia i indústria		Construcció		Serveis		Total	
	Total	% del VAB	Total	% del VAB	Total	% del VAB	Total	% del VAB	Total	% del VAB
2014	115.562	0,5%	1.849.969	7,6%	1.695.646	7,0%	20.719.081	85,0%	24.380.259	100,0%
2015	122.662	0,5%	1.828.699	7,2%	1.859.364	7,4%	21.454.633	84,9%	25.265.358	100,0%
2016	139.892	0,5%	1.925.601	7,3%	1.989.156	7,6%	22.264.461	84,6%	26.319.110	100,0%
2017	133.946	0,5%	1.908.123	7,0%	2.040.319	7,5%	23.095.518	85,0%	27.177.906	100,0%
2018	123.340	0,4%	1.876.555	6,7%	2.057.508	7,4%	23.924.928	85,5%	27.982.331	100,0%
2019	119.401	0,4%	1.854.439	6,5%	2.178.741	7,6%	24.344.820	85,4%	28.497.401	100,0%
2020	114.919	0,5%	1.512.294	6,7%	2.049.092	9,1%	18.936.714	83,7%	22.613.019	100,0%
2021	130.720	0,5%	1.755.002	7,0%	2.130.016	8,5%	20.937.784	83,9%	24.953.523	100,0%
Taxes anual acumulativa (%)										
2014-2021		13,1		-5,1		25,6		1,1		2,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Direcció General de Model Econòmic i Ocupació (2022). Indicadors d'estructura econòmica balear. Disponible a: <http://www.caib.es/govern/sac/ftxa.do?codi=3203854&coduo=2390823&lang=ca> (Accedit: 22 Juny 2022)

QUADRE I-1.3. EVOLUCIÓ DE LES TAXES DE VARIACIÓ DEL PIB. VOLUM ENCADENAT (2014-2021)
(BASE 2010 EN %)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (p)
Zona euro	1,4	2,0	1,9	2,6	1,8	1,6	-6,4	5,4
Espanya	1,4	3,8	3,0	3,0	2,3	2,1	-10,8	5,1
Illes Balears	1,0	3,6	4,2	3,3	3,0	1,8	-20,6	10,4
Mallorca	0,7	3,7	4,2	3,2	2,9	1,8	-20,0	10,1
Menorca	0,8	3,1	3,5	3,2	2,0	1,5	-19,7	10,7
Pitiüses	2,4	3,6	4,4	3,8	3,6	2,1	-25,4	11,8

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació (2022). Indicadors d'estructura econòmica balear. Disponible a: <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=3203854&coduo=2390823&lang=ca> (Accedit: 22 juny 2022)

Nota: (p) provisional

QUADRE I-1.4. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CORRENTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER ILLA (2014-2021)
(BASE 2014)

	Mallorca			Menorca		
	Total	% del VAB	% de variació	Total	% del VAB	% de variació
2014	19.220.461	78,8%	—	1.983.743	8,1%	—
2015	20.263.679	78,9%	5,4	2.079.397	8,1%	4,8
2016	21.368.147	78,9%	5,5	2.178.573	8,0%	4,8
2017	22.441.362	78,8%	5,0	2.287.338	8,0%	5,0
2018	23.409.913	78,8%	4,3	2.363.578	8,0%	3,3
2019	24.202.642	78,8%	3,4	2.435.780	7,9%	3,1
2020	19.544.462	79,5%	-19,2	1.972.267	8,0%	-19,0
2021	21.698.800	79,3%	11,0	2.202.808	8,1%	11,7

	Pitiüses			Illes Balears		
	Total	% del VAB	% de variació	Total	% del VAB	% de variació
2014	3.176.055	13,0%	—	24.380.259	100,0%	—
2015	3.346.075	13,0%	5,4	25.689.150	100,0%	5,4
2016	3.535.807	13,1%	5,7	27.082.526	100,0%	5,4
2017	3.735.824	13,1%	5,7	28.464.523	100,0%	5,1
2018	3.923.559	13,2%	5,0	29.697.049	100,0%	4,3
2019	4.066.226	13,2%	3,6	30.704.648	100,0%	3,4
2020	3.062.129	12,5%	-24,7	24.578.858	100,0%	-20,0
2021	3.451.161	12,6%	12,7	27.352.769	100,0%	11,3

Font: Elaboració pròpia a partir de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació (2022). Indicadors d'estructura econòmica balear. Disponible a: <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=3203854&coduo=2390823&lang=ca> (Accedit: 22 juny 2022). Valors del 2021 calculats emprant el deflactor d'Espanya

QUADRE I-1.5. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CONSTANTS EN MILERS D'EUROS A LES BALEARS PER ILLA (2004-2021) (BASE 2014)

	Mallorca			Menorca			Pitiüses			Illes Balears		
	Total	% del VAB	% de variació	Total	% del VAB	% de variació	Total	% del VAB	% de variació	Total	% del VAB	% de variació
2014	19.220.461	78,8%	—	1.983.743	8,1%	—	3.176.055	13,0%	—	24.380.259	100,0%	—
2015	19.929.390	78,9%	3,7	2.045.093	8,1%	3,1	3.290.875	13,0%	3,6	25.265.358	100,0%	3,6
2016	20.765.810	78,9%	4,2	2.117.162	8,0%	3,5	3.436.138	13,1%	4,4	26.319.110	100,0%	4,2
2017	21.426.996	78,8%	3,2	2.183.948	8,0%	3,2	3.566.962	13,1%	3,8	27.177.906	100,0%	3,3
2018	22.058.216	78,8%	2,9	2.227.104	8,0%	2,0	3.697.011	13,2%	3,6	27.982.331	100,0%	3,0
2019	22.462.801	78,8%	1,8	2.260.681	7,9%	1,5	3.773.920	13,2%	2,1	28.497.401	100,0%	1,8
2020	17.981.278	79,5%	-20,0	1.814.523	8,0%	-19,7	2.817.218	12,5%	-25,4	22.613.019	100,0%	-20,6
2021	19.795.491	79,3%	10,1	2.009.588	8,1%	10,8	3.148.443	12,6%	11,8	24.953.523	100,0%	10,4
Taxes anual acumulativa (%)												
	2014-2019		3,0			1,3						2,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Direcció General de Model Econòmic i Ocupació (2022). Indicadors d'estructura econòmica balear. Disponible a: <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=3203854&coduo=2390823&lang=ca> (Accedit: 22 Juny 2022)

1.2.2. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA PER COMUNITAT AUTÒNOMA

Les dades de Funcas² permeten estimar per a l'any 2021 en un 10,8% la recuperació del creixement real relatiu de les Illes Balears en comparació amb la resta de comunitats autònomes, la qual cosa la col·loca com a capdavantera del creixement regional en aquest any. Les previsions per al 2022, amb un 9,9%, confirmen aquest lideratge balear en aquest rànquing regional.

També es pot assenyalar que en els períodes 2001-2007, 2008-2013 i 2014-2019 les Illes Balears s'han comportat millor que el conjunt de comunitats autònomes a partir del 2008. Així, mentre que en els anys anteriors a la Gran Recessió (2001-2007) les Balears estigueren a la coa del creixement regional, al llarg del període de crisi (2008-2013) van estar en tercera posició regional, i en els anys de la recuperació (2014-2019) han estat en primera posició. En canvi, com ja s'ha dit, el 2020 és la que ha patit en un grau més exacerbat les conseqüències negatives de la crisi de la COVID-19, amb la màxima caiguda regional (-21,7%) (vegeu el quadre I-1.6 i els gràfics IA-1.6, IA-1.7, IA-1.8, IA-1.9, IA-1.10 i IA-1.11). A partir d'aquesta base de dades de Funcas, s'analitza a continuació l'evolució comparativa regional per sectors productius de les Illes Balears en relació amb la resta de comunitats autònomes.³

2. Vegeu: Funcas (2022). *Coyuntura económica. Comunidades autónomas*. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022).

3. Funcas extreu aquestes dades de la comptabilitat regional de l'INE, per la qual cosa arrosseguen un retard d'un any, ja que l'INE publicarà les dades de l'any 2021 a final del 2022.

1.2.2.1. El sector agrari

El 2020, el sector agrari balear presenta un pes estructural en l'economia regional del 0,8%, el segon més baix de les comunitats autònomes després de Madrid (0,1%). El creixement del sector agrari ha estat negatiu, amb una taxa de -0,9%, i es col·loca en la darrera posició regional. Durant els tres períodes analitzats, les Illes Balears només presenten un comportament més dinàmic que el conjunt de comunitats autònomes en el període 2014-2019, en què es va situar en tercera posició en el rànquing regional. Així, en el període 2001-2007 va estar a la coa del creixement regional del sector agrari i en el període 2008-2013 ocupava el dotzè lloc (vegeu el quadre I-1.7 i els gràfics IA-1.12, IA-1.13, IA-1.14, IA-1.15 i IA-1.16).

1.2.2.2. La indústria

El 2020, la indústria balear té un pes estructural en l'economia regional del 6,4%, el més baixa en el conjunt regional. El creixement de la indústria ha estat negatiu (-13%), situant-se igual que Astúries en la penúltima posició regional; la darrera ha estat el País Basc. En els tres períodes analitzats, la indústria balear només presenta un comportament més dinàmic que la mitjana regional en el període previ a la Gran Recessió, ja que en el període 2001-2007 és l'únic que experimenta un creixement diferencial positiu d'1 punt percentual (vegeu el quadre I-1.8 i els gràfics IA-1.17, IA-1.18, IA-1.19, IA-1.20 i IA-1.21).

QUADRE I-1.6. PIB A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% VARIACIÓ ANUAL) (2001-2022)

	Mitjanes anuals			2019	2020	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2021	2022
Andalusia	3,6	-1,8	2,5	2,0	-10,0	4,8	4,4
Aragó	3,4	-1,4	2,0	1,1	-8,5	3,8	3,3
Astúries	3,0	-2,0	1,5	1,4	-10,2	5,5	4,0
Illes Balears	2,4	-0,9	3,4	2,9	-21,7	10,8	9,9
Illes Canàries	2,8	-1,5	2,5	2,5	-18,1	7,0	7,8
Cantàbria	2,9	-1,8	2,2	1,5	-9,8	4,7	3,3
Castella i Lleó	2,6	-1,5	1,7	0,8	-8,7	4,7	3,3
Castella-la Manxa	4,6	-1,2	2,0	0,9	-7,9	4,2	3,3
Catalunya	3,5	-1,4	2,8	2,1	-11,5	5,2	4,2
Com. Valenciana	3,5	-2,1	2,7	2,0	-10,1	5,0	4,2
Extremadura	3,3	-0,8	2,0	1,9	-7,4	4,2	3,3
Galícia	3,5	-1,2	2,4	1,6	-9,1	5,1	3,8
Madrid	3,8	-0,5	3,1	3,1	-11,0	5,3	4,1
Múrcia	3,9	-1,4	3,1	2,2	-8,3	4,0	3,5
Navarra	3,3	-0,9	2,6	2,5	-8,6	4,4	3,6
País Basc	2,9	-1,1	2,4	1,6	-10,9	4,9	3,9
La Rioja	3,5	-1,6	1,8	1,6	-9,5	4,8	3,5
Espanya	3,4	-1,3	2,6	2,1	-10,8	5,1	4,2

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.7. VAB DEL SECTOR AGRARI A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2020)

	% sobre el VAB agrari d'Espanya	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Andalusia	30,2	7,7	2,8	1,2	2,9	-3,7	5,4
Aragó	6,9	7,6	2,6	3,0	1,7	-0,1	5,6
Astúries	1,0	1,9	-2,7	-5,2	1,6	13,8	2,7
Illes Balears	0,5	0,8	-10,5	-1,2	3,5	4,3	-0,9
Illes Canàries	2,3	2,3	2,7	-2,6	1,1	10,0	2,7
Cantàbria	0,5	1,5	-7,7	-6,6	-0,5	-5,0	-0,3
Castella i Lleó	8,3	5,8	-0,3	0,0	-3,3	-20,7	7,0
Castella-la Manxa	10,5	10,3	-0,2	1,4	-0,5	-14,4	8,4
Catalunya	7,7	1,4	-0,1	0,4	-0,1	1,1	1,0

continua

	% sobre el VAB agrari d'Espanya	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Com. Valenciana	6,8	2,5	1,1	-0,4	2,6	10,0	1,0
Extremadura	4,8	9,6	-1,5	0,3	4,8	4,1	3,8
Galícia	9,6	6,3	1,7	-0,1	0,6	4,9	-0,3
Madrid	0,5	0,1	-9,5	-0,6	-3,8	-21,0	13,3
Múrcia	5,2	6,7	-2,4	2,4	3,9	10,7	3,9
Navarra	2,1	4,3	3,5	1,2	1,8	5,6	4,6
País Basc	1,4	0,8	-5,9	-2,5	0,7	2,2	1,6
La Rioja	1,6	7,5	-0,9	-1,9	0,2	-8,3	5,1
Espanya	100,0	3,4	0,5	0,9	1,5	-2,5	4,3

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.8. VAB DEL SECTOR DE LA INDÚSTRIA A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2020)

	% sobre el VAB industrial Espanya	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Andalusia	9,5	11,4	2,9	-4,3	2,8	0,6	-11,1
Aragó	4,2	21,7	2,8	-3,2	2,0	2,0	-9,2
Astúries	2,2	18,8	2,3	-4,4	1,1	2,1	-13,0
Illes Balears	1,0	6,4	2,9	-5,4	1,7	2,5	-13,0
Illes Canàries	1,5	6,8	4,8	-5,4	-0,1	4,7	-9,5
Cantàbria	1,5	20,8	2,1	-3,7	2,4	0,8	-9,8
Castella i Lleó	6,0	19,7	2,4	-3,0	1,7	2,8	-9,8
Castella-la Manxa	4,2	18,9	4,1	-2,5	2,2	4,8	-10,3
Catalunya	22,8	19,3	1,2	-3,4	2,3	-0,3	-9,9
Com. Valenciana	11,1	19,2	1,1	-2,9	3,0	1,2	-9,0
Extremadura	1,4	13,4	5,1	-1,0	1,3	0,4	-5,6
Galícia	5,8	17,7	3,6	-3,1	1,7	0,4	-10,0
Madrid	13,0	10,9	-0,1	-2,1	2,5	4,4	-7,3
Múrcia	3,0	18,1	3,0	-1,9	4,4	1,2	-8,2
Navarra	3,1	29,0	3,4	-1,2	2,3	2,2	-12,3
País Basc	8,5	23,0	1,4	-2,9	1,9	0,1	-15,1
La Rioja	1,1	24,8	3,2	-2,2	-0,1	0,6	-12,8
Espanya	99,9	16,1	1,9	-3,1	2,3	1,4	-10,1

Font: Funcas (2022) Coyuntura econòmica Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022).

1.2.2.3. La construcció

El 2020, la construcció balear té un pes estructural en l'economia regional del 8,9 % i se situa en primera posició en el rànquing regional. El creixement de la construcció ha estat del -12,5%, la segona comunitat amb la caiguda més important després de les Canàries. En els tres períodes analitzats, la construcció balear té un comportament més dinàmic que el conjunt regional, més expansiu en l'etapa precrisi, més resistent a la crisi i més dinàmic en l'etapa de recuperació. En el període 2014-2019 ja està a la primera posició (vegeu el quadre I-1.9 i els gràfics IA-1.22, IA-1.23, IA-1.24, IA-1.25 i IA-1.26).

1.2.2.4. Els serveis

El sector terciari balear presenta l'any 2020 un pes estructural en l'economia regional del 83,9% i ocupa la tercera posició, darrere les Illes Canàries i Madrid. Per tant, els dos arxipèlags són dues de les tres economies més terciaritzades de l'Estat, gràcies a la seva forta especialització turística. A més, com vam comentar l'any passat, totes dues són les que més han patit el 2020 la crisi provocada per la COVID-19.

El creixement del sector terciari l'any 2020 ha estat el més negatiu a escala regional (-23,3%), seguit per les Canàries, amb un -19,5%. En els tres períodes analitzats, el sector terciari balear té també un comportament menys expansiu en la fase precrisi, més resistent a la crisi i més dinàmic en l'etapa de recuperació. Així doncs, si durant el període 2001-2007 es va situar a la coa del creixement regional, en el període 2008-2013 va ocupar la cinquena posició,

juntament amb Castella-la Manxa i Navarra, i al llarg del període 2014-2019 ja ocupa la primera posició (vegeu el quadre I-1.10 i els gràfics IA-1.27, IA-1.28, IA-1.29, IA-1.30 i IA-1.31).

El 2020, a les Balears, els serveis predominantment de mercat (sense administració pública i defensa, Seguretat Social obligatòria, educació, activitats sanitàries i serveis socials) tenen un pes estructural en l'economia regional d'un 64,6 % i se situen en segona posició en el conjunt regional, per darrere de Madrid. El creixement d'aquests serveis ha estat el més negatiu a escala regional (-28,3%), seguit per les Canàries (-25%). En els tres períodes analitzats, aquest terciari balear presenta un comportament menys expansiu respecte a la mitjana regional en la fase precrisi, més resistent a la crisi i més dinàmic en l'etapa de recuperació. Així doncs, si en el període 2001-2007 va estar a la coa del creixement regional, en el període 2008-2013 ja ocupa la sisena posició, juntament amb el País Basc, i al llarg del període 2014-2019 ha ocupat la primera posició (vegeu el quadre I-1.11 i els gràfics IA-1.32, IA-1.33, IA-1.34, IA-1.35 i IA-1.36).

El 2020, a les Balears, els serveis predominantment de no mercat (que inclouen només administració pública i defensa, Seguretat Social obligatòria, educació, activitats sanitàries i serveis socials) tenen un pes estructural en l'economia regional d'un 19,3 %, el quart més baix del conjunt d'economies regionals, després de Catalunya i Madrid amb un 17,8% i la Comunitat Valenciana amb un 18,9%. El creixement d'aquests serveis ha estat positiu, amb un 1,0%, i

queden en cinquena posició en el conjunt de comunitats autònomes. En els tres períodes analitzats, aquest terciari balear presenta sempre un creixement per sobre de la mitjana regional, excepte en el període 2014-2019. Així, en el període 2001-2007 van estar en quarta posició, juntament amb Astúries; en el

període 2008-2013 també es van situar en quarta posició, juntament amb la Comunitat Valenciana, i al llarg del període 2014-2019 han ocupat l'onzena posició, juntament també amb la Comunitat Valenciana (vegeu el quadre I-1.12 i els gràfics IA-1.37, IA-1.38, IA-1.39, IA-1.40 i IA-1.41).

QUADRE I-1.9. VAB DEL SECTOR DE LA CONSTRUCCIÓ A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2020)							
	% sobre el VAB del sector de la construcció a Espanya	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Andalusia	14,9	6,9	4,5	-11,9	3,5	6,4	-11,3
Aragó	3,1	6,2	5,2	-9,5	2,3	5,4	-10,5
Astúries	2,2	7,0	1,4	-9,5	2,1	3,5	-11,0
Illes Balears	3,4	8,9	3,3	-7,8	4,3	7,0	-12,5
Illes Canàries	3,7	6,6	1,1	-10,0	4,2	5,7	-13,1
Cantàbria	1,3	7,0	1,9	-9,6	2,2	6,9	-12,0
Castella i Lleó	5,2	6,5	2,5	-8,7	1,8	4,1	-9,8
Castella-la Manxa	3,8	6,6	5,9	-11,0	2,4	4,6	-11,9
Catalunya	16,9	5,5	2,5	-9,6	2,7	5,2	-10,7
Com. Valenciana	10,3	6,9	4,1	-10,8	3,6	5,4	-11,4
Extremadura	2,0	7,4	3,9	-9,4	2,2	8,5	-10,4
Galícia	5,9	7,0	2,3	-8,1	1,8	2,7	-11,4
Madrid	15,5	5,0	0,7	-9,3	3,4	5,9	-11,0
Múrcia	2,7	6,2	6,2	-11,1	2,9	5,4	-12,2
Navarra	1,6	5,7	2,9	-8,5	2,8	4,2	-10,9
País Basc	6,7	7,0	4,0	-6,1	1,8	3,9	-12,1
La Rioja	0,7	5,9	4,3	-9,6	2,8	7,2	-12,0
Espanya	100,0	6,2	3,1	-9,7	2,9	5,3	-11,3

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.10. VAB DEL SECTOR DE SERVEIS A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2020)

	% sobre el VAB del sector de serveis Espanya	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Andalusia	13,4	74,0	3,7	0,1	2,1	2,5	-11,0
Aragó	2,7	64,6	3,3	0,3	1,7	0,6	-9,5
Astúries	1,9	72,3	3,8	0,4	1,3	0,8	-9,7
Illes Balears	2,7	83,9	2,4	0,6	3,3	2,7	-23,3
Illes Canàries	4,0	84,3	2,9	0,1	2,4	2,1	-19,5
Cantàbria	1,1	70,7	3,9	0,4	1,9	1,4	-9,7
Castella i Lleó	4,5	68,0	3,1	0,1	1,8	1,8	-9,3
Castella-la Manxa	3,0	64,1	5,5	0,6	1,9	2,0	-8,9
Catalunya	18,9	73,7	4,6	0,3	2,7	2,6	-12,2
Com. Valenciana	9,0	71,4	4,2	-0,4	2,3	1,8	-10,6
Extremadura	1,6	69,6	3,7	0,8	1,6	1,3	-8,8
Galícia	4,9	69,0	3,9	0,7	2,5	1,8	-9,4
Madrid	21,9	84,1	4,9	0,7	3,0	2,9	-11,4
Múrcia	2,5	69,0	4,4	0,2	2,4	1,7	-8,9
Navarra	1,4	60,9	3,2	0,6	2,5	2,4	-7,4
País Basc	5,5	69,2	3,6	0,7	2,4	2,0	-9,3
La Rioja	0,6	61,8	4,3	0,3	2,4	2,8	-9,3
Espanya	100,0	74,2	4,1	0,4	2,5	2,3	-11,5

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.11. VAB DEL SECTOR DE SERVEIS PREDOMINANTMENT DE MERCAT A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2020)

	% sobre el VAB del sector de serveis predominantment de mercat	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Andalusia	12,5	49,9	4,2	-0,3	2,6	3,2	-14,8
Aragó	2,6	44,0	4,2	0,2	2,1	1,2	-13,3
Astúries	1,8	50,1	3,7	0,0	1,8	1,5	-13,1
Illes Balears	2,9	64,6	2,1	0,4	3,7	3,0	-28,3
Illes Canàries	3,9	59,8	3,2	-0,1	2,8	2,3	-25,0

continua

	% sobre el VAB del sector de serveis predominantment de mercat	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Cantàbria	1,0	48,7	3,8	-0,1	2,1	1,7	-13,6
Castella i Lleó	4,0	43,7	3,7	-0,1	2,1	1,1	-13,6
Castella-la Manxa	2,7	41,0	5,8	0,5	2,4	2,4	-12,9
Catalunya	19,8	55,9	4,6	-0,1	2,8	3,0	-15,3
Com. Valenciana	9,1	52,6	4,3	-1,0	2,7	2,7	-13,5
Extremadura	1,3	40,8	4,7	0,8	2,3	2,0	-11,8
Galícia	4,7	47,9	4,5	0,7	3,1	1,9	-13,5
Madrid	23,8	66,3	5,4	0,7	3,5	3,0	-14,2
Múrcia	2,4	48,2	5,1	-0,1	3,0	3,0	-12,0
Navarra	1,3	41,5	3,7	0,5	3,0	2,2	-14,1
País Basc	5,4	49,1	4,1	0,4	2,6	1,3	-13,6
La Rioja	0,6	41,3	4,5	-0,1	2,4	1,6	-13,4
Espanya	100,0	53,7	4,5	0,1	2,9	2,6	-15,1

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.12. VAB DEL SECTOR DE SERVEIS PREDOMINANTMENT DE NO MERCAT A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2020)

	% sobre el VAB del sector de serveis predominantment de no mercat	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Andalusia	15,7	24,1	2,4	1,1	0,8	0,6	-1,8
Aragó	3,2	20,6	1,3	0,5	0,7	-0,7	0,0
Astúries	2,1	22,1	4,0	1,3	0,1	-0,9	-0,5
Illes Balears	2,2	19,3	4,0	1,5	1,0	1,5	1,0
Illes Canàries	4,2	24,5	1,5	0,7	1,1	1,4	-1,2
Cantàbria	1,2	22,0	4,4	1,8	1,6	0,9	0,5
Castella i Lleó	5,8	24,3	1,8	0,6	1,1	3,1	-0,2
Castella-la Manxa	4,0	23,1	5,0	0,9	0,8	1,1	-0,6
Catalunya	16,5	17,8	4,5	1,9	2,0	1,2	-0,4
Com. Valenciana	8,6	18,9	3,9	1,5	1,0	-1,1	-1,2

continua

	% sobre el VAB del sector de serveis predominantment de no mercat	% sobre el VAB total regional	Mitjanes anuals			2019	2020
			2001-2007	2008-2013	2014-2019		
Extremadura	2,4	28,8	2,3	0,9	0,6	0,1	-3,8
Galícia	5,4	21,1	2,4	0,8	1,1	1,4	1,6
Madrid	16,7	17,8	2,7	0,9	1,2	2,7	1,2
Múrcia	2,7	20,8	2,4	1,1	0,8	-1,6	-0,7
Navarra	1,6	19,4	2,1	0,9	1,3	3,1	10,8
País Basc	5,8	20,1	2,1	1,9	1,7	4,1	2,8
La Rioja	0,7	20,6	3,8	1,3	2,3	5,9	0,5
Espanya	100,0	20,5	2,9	1,2	1,2	1,3	-0,1

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autònomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

(1) Administració pública i defensa, Seguretat Social obligatòria, educació, i activitats sanitàries i de serveis socials.

1.2.3. EL TEIXIT EMPRESARIAL BALEAR

Amb les dades del Directori Central d'Empreses de l'INE, es comprova que l'impacte de la crisi de la COVID-19 en la variació del nombre d'empreses no s'ha deixat notar fins al 2021, ja que el 2020, amb un total de 100.022 empreses, representa el màxim històric de tota la sèrie 2008-2021. Així, l'any 2021 el nombre d'empreses a les Illes Balears ha disminuït en 1.902 (-1,9%), amb un total de 98.120 empreses (4.785 empreses més que les que hi havia l'any 2008, amb un increment del 5,1%). Les quatre principals branques d'activitat pel nombre d'empreses són les següents: comerç i reparacions, amb 15.474 empreses i una disminució de 410 empreses (-2,6%); activitats professionals, científiques i tècniques, amb 11.244 empreses i una disminució de 266 empreses (-2,3%); construcció d'edificis, amb 10.421 empreses

i un descens de 296 empreses (-2,8%), i hostaleria, amb 10.403 empreses i una disminució de 276 empreses (-2,6%).

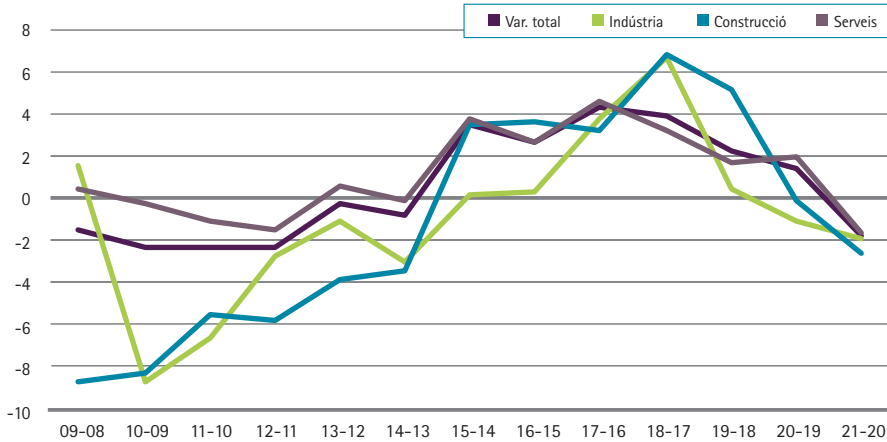
Respecte al 2008, hi ha un procés notori de terciarització de l'economia balear, ja que totes les activitats, fora dels serveis, presenten creixement negatiu: indústria perd 753 empreses (-13,7%) i construcció en perd 3.522 (-17,3%), mentre que el conjunt dels serveis augmenten en 9.060 empreses (13,4%). Les més dinàmiques han estat activitats immobiliàries, amb un augment de 3.558 empreses (94,3%); activitats administratives i serveis auxiliars, amb un augment de 3.352 empreses (66,0%), i educació, amb un augment de 885 empreses (59,6%). Per contra, decreixen comerç i reparacions, amb 3.864 empreses menys (-20,0%), i transport i emmagatzematge, amb 117 empreses menys (-2,4%) (vegeu el quadre I-1.13 i el gràfic I-1.1).

QUADRE I-1.13. NOMBRE D'EMPRESSES A LES ILLES BALEARS PER SECTORS, GRUPS I ACTIVITAT PRINCIPAL (CNAE09) (2008-2021)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	% de var. 2021/2020	% de var. 2021/2008
Total	93.335	91.826	89.562	87.461	85.372	85.044	84.270	87.111	89.341	93.067	96.638	98.712	100.022	98.120	-1,9	5,1
Indústria	5.488	5.564	5.080	4.739	4.604	4.551	4.408	4.413	4.420	4.580	4.877	4.893	4.834	4.735	-2,0	-13,7
Indústries extractives	70	68	64	57	57	56	51	53	50	57	61	55	52	51	-1,9	-27,1
Indústria manufacturera	4.999	4.911	4.557	4.244	4.119	4.044	3.913	3.920	3.938	4.067	4.381	4.515	4.451	4.356	-2,1	-12,9
Electricitat, gas, aigua i reciclatge	419	585	459	438	428	451	444	440	432	456	435	323	331	328	-0,9	-21,7
Construcció	20.359	18.575	17.029	16.071	15.126	14.526	14.020	14.485	14.989	15.459	16.502	17.331	17.291	16.837	-2,6	-17,3
Construcció d'edificis	13.542	12.278	11.067	10.413	9.691	9.256	8.850	9.085	9.350	9.515	10.082	10.818	10.717	10.421	-2,8	-23,0
Enginyeria civil	436	461	433	410	378	298	270	271	259	263	287	248	231	220	-4,8	-49,5
Activitats de construcció especialitzada	6.381	5.836	5.529	5.248	5.057	4.972	4.900	5.129	5.380	5.681	6.133	6.265	6.343	6.196	-2,3	-2,9
Sevells	67.488	67.687	67.453	66.651	65.642	65.967	65.842	68.213	69.932	73.028	75.259	76.488	77.897	76.548	-1,7	13,4
Comerç i reparacions	19.338	18.958	18.345	17.626	17.338	17.075	16.632	16.672	16.527	16.565	16.442	16.386	15.884	15.474	-2,6	-20,0
Transport i emmagatzematge	4.830	4.759	4.616	4.469	4.383	4.251	4.139	4.132	4.170	4.294	4.435	4.356	4.609	4.713	2,3	-2,4
Hoteleria	10.371	10.394	10.072	9.962	9.912	9.903	9.796	9.840	9.910	10.393	10.771	10.637	10.679	10.403	-2,6	0,3
Informació i comunicacions	1.143	1.178	1.229	1.223	1.255	1.244	1.283	1.403	1.423	1.466	1.549	1.542	1.515	1.535	1,3	34,3
Activitats financeres i assegurances	1.720	1.737	1.760	1.702	1.695	1.707	1.602	1.627	1.723	1.762	1.778	1.737	1.765	1.803	2,2	4,8
Activitats immobiliàries	3.775	3.986	4.003	4.134	4.297	4.373	4.695	5.209	5.715	6.362	6.872	7.105	7.335	7.333	0,0	94,3
Activitats professionals, científiques i tècniques	10.311	10.203	10.239	9.713	9.256	9.498	9.211	9.602	9.894	10.355	10.823	11.280	11.510	11.244	-2,3	9,0
Activitats administratives i serveis auxiliars	5.075	5.101	5.741	6.118	5.919	6.133	6.529	6.842	7.153	7.634	7.968	8.228	8.574	8.427	-1,7	66,0
Educació	1.486	1.556	1.574	1.589	1.623	1.665	1.787	2.020	2.114	2.267	2.301	2.324	2.462	2.371	-3,7	59,6
Activitats sanitàries i serveis socials	3.201	3.356	3.465	3.804	3.717	3.781	3.635	3.836	3.914	4.104	4.270	4.350	4.576	4.433	-3,1	38,5
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	2.231	2.296	2.229	2.190	2.224	2.312	2.353	2.570	2.731	2.879	2.932	3.272	3.465	3.306	-4,6	48,2
Altres serveis	4.007	4.163	4.180	4.121	4.023	4.025	4.180	4.460	4.658	4.947	5.118	5.271	5.523	5.506	-0,3	37,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Explotación estadística del directorio central de empresas. DIRCE. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=54&capsel=54> (Accedit: 22 Juny 2022)

Gràfic I-1.1.
Variació del nombre d'empreses a les Illes Balears per sectors (CNAE09) (2008-2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Explotación estadística del directorio central de empresas. DIRCE. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=54&capsel=54> (Accedit: 22 juny 2022)

1.3.

L'ANÀLISI DE LA DEMANDA DE LES ILLES BALEARS

El darrer informe de Funcas, «El balance económico regional (autonomías y provincias, años 2000 a 2009)», de Pablo Alcaide Guindo, va ser publicat el maig de 2012. Aquest era l'únic informe de referència a Espanya que permetia fer una anàlisi comparativa dels diferents components de la demanda final per comunitats autònomes i treure els comptes regionalitzats de les capacitats o les necessitats de finançament de les economies regionals. La col·lecció completa de les memòries del CES de les Illes Balears permet fer un seguiment acurat d'aquestes macromagnituds de les Illes Balears en comparació amb la resta de comunitats autònomes en el període 2000-2011 (la darrera memòria que es pot consultar en el web del CES).

Malauradament, aquesta anàlisi ja no es pot fer en el cas de les Illes Balears, en espera que l'Ibestat consideri les dades de la comptabilitat regional emmarcades dins el nou MIO-2014 perquè es pugui reprendre una anàlisi completa dels diferents components de la demanda final.⁴

L'únic component de la demanda final que sí que es pot continuar analitzant és el que fa referència a l'anàlisi al saldo net exterior comercial a partir de les dades de duanes, que donen informació desglossada dels productes de les exportacions i de les importacions. Aquesta anàlisi es pot consultar a totes les memòries del CES des de l'any 2001.

4. Cal recordar que Miquel Alenyà, com a director de l'«Evolució econòmica de les Illes Balears» (sèrie completa que abasta des de l'any 1973 fins al 2000), ja elaborava una anàlisi dels diferents components de la demanda final d'acord amb la metodologia de la comptabilitat regional.

1.3.1. EL SALDO NET EXTERIOR⁵

L'any 2021 ha estat marcat per l'inici de la fi de la pandèmia, fet que s'ha notat en el comerç exterior. D'una banda, les exportacions de les Illes Balears s'han recuperat a bon ritme. Concretament, el valor tendència anual —que corregeix l'estacionalitat— s'ha situat a nivells similars als del 2019. En total, s'han registrat 1.793,4 milions d'euros d'exportacions, cosa que suposa un 10% més que l'any anterior. D'altra banda, les importacions han arribat als 1.380,2 milions d'euros; per tant, han augmentat un 39% respecte al 2020, any en què van patir una reducció dràstica fins a retrocedir a valors de feia 20 anys. El descens, que ja s'havia iniciat lentament un any enrere, va acabar el 2020 amb una minoració del 37%, i el 2021 amb una recuperació del 39%. Entre els motius principals cal destacar l'augment de l'activitat turística, la recuperació de l'activitat i el consum per part de la població resident i la tendència creixent de consumir producte local.

Com a conseqüència del valor més gran de les exportacions que no de les importacions, s'ha produït una situació poc habitual en l'economia de l'arxipèlag: el 2021 el saldo comercial ha estat positiu. Això només s'havia aconseguit anteriorment durant un breu període de temps, el 2009 i el 2020. Així, el 2021 s'han tancat amb un superàvit comercial per un valor de 412,9 milions d'euros, el doble que el 2019.

5. L'autora de l'apartat 1.3.1. *El saldo net exterior* és Catalina Barceló Horrach. La base de dades es pot consultar a l'annex estadístic corresponent a aquest apartat: quadres IA-1.1, IA-1.2, IA-1.3 i IA-1.4 i gràfics IA-1.42 i IA-1.43.

És cert que en una economia tan dependent de l'exterior com la nostra aquesta balança comercial positiva s'hauria d'anallitzar amb molta prudència, ja que prop del 70% de les partides exportades corresponen a combustibles, plàstics o reparacions d'embarcacions o d'avions, que distorsionen la producció del sector industrial balear. El 30% restant, que engloba les partides industrials pròpies de l'activitat insular, ha estat més afectat per l'economia europea debilitada, el nostre client natural, i les exportacions s'han reduït un moderat 0,8%. Un any més crida l'atenció el poc pes que tenen en el conjunt de les exportacions, cosa que ens hauria de fer reflexionar sobre com podem incentivar la supervivència d'aquest sector i canviar-ne la tendència.

1.3.2. EXPORTACIONS⁶

El 2021, les exportacions s'han recuperat. Després de patir nou mesos de dura pandèmia, en què es va aturar la producció i l'activitat del món sencer i es va enfonsar l'activitat comercial internacional, el nou any va començar amb ganys i es va notar en les exportacions. Les vendes a l'exte-

6. La informació estadística que s'analitza procedeix del CSC - Agència Tributària corresponent a la classificació «Origen/destino - Fiscal». És a dir, es té en compte la classificació relativa a la duana des d'on es fa l'operació (aquest és el criteri utilitzat pel Departament de Duanes, Ministeri d'Economia), i, si aquesta es desconeix, s'utilitza la classificació «Fiscal», que fa servir el codi del domicili fiscal de l'empresa per classificar l'operació.

A més, les estadístiques utilitzades per al 2021 no són definitives. És a dir, poden patir canvis en un futur. La qualificació definitiva és fins al desembre de 2020. Per tant, les conclusions d'aquest capítol exigeixen certa prudència per part del lector.

rior des de les Illes Balears han arribat als 1.793,1 milions d'euros. Això significa un augment del 10% respecte a l'any anterior, en què es va reduir un 12%). Els nivells són propers als del 2019, tot i que encara estan allunyats del 2017 i del 2018, que van ser anys amb xifres rècord d'exportació.

El comportament de les exportacions en el conjunt d'Espanya ha estat millor que a les Illes Balears, ja que han augmentat un 20% (316.609,2 milions d'euros).

Si es mira enrere, s'observa que el nivell de les exportacions a les Balears en èpoques més dinàmiques estava al voltant dels 1.500 milions, mentre que en períodes de crisi es quedava al voltant dels 800-900 milions, si bé és cert que en els darrers anys algunes de les partides exportades més importants s'han incrementat tant que alteraven el total. De fet, els darrers anys les partides de plàstics, combustibles i peces de vaixells o aeronaus, que estan més relacionades amb el sector de serveis i el turisme que no amb la producció industrial, han arribat a ser les dues terceres parts del total. Aquest percentatge fins i tot ha anat creixent en aquests darrers dos anys i, per tant, s'ha alterat a l'alça la xifra total, que s'allunya del percentatge mitjà estimat. El 2021, aquestes partides han representat el 69%.

En aquest sentit, set de cada deu partides han correspost a productes no produïts a les Balears. Són les anomenades *partides distorsionants*, que han alterat el resultat productiu perquè no s'han produït a la comunitat, sinó que majoritàriament s'han importat per després ser exportades.

Concretament, les exportacions més importants les han continuat copant partides distorsionants com els plàstics (botelles d'aigua, lleixiu i detergents, principalment), els combustibles, els productes químics orgànics (gas natural i d'altres) i les peces per reparar aeronaus i vaixells. El 2021, aquestes partides, que han sumat 1.235,6 milions d'euros, han representat el 69% de les exportacions totals i han augmentat un 16%, enfront del -19% de l'any anterior.

Aquesta partida va reflectir el moviment del sector turístic a causa del flux de turistes arribats per via aèria i marítima i el continu moviment per carretera relacionat amb el proveïment dels vehicles, tant dels residents mateixos com dels turistes (lloguer de vehicles, taxis, transport públic o transport col·lectiu privat).

Específicament, les exportacions de plàstics (el 90% de les quals corresponen a botelles d'aigua, lleixiu, detergent...) han continuat destacant pels desorbitats valors i pesos que representen en una economia insular com la nostra. Concretament, s'han assolit unes vendes per un valor de 644,2 milions. A més, han augmentat un 51%. Ha cridat l'atenció que hagi estat, un any més, la partida més alta entre la resta de partides exportadores. De fet, s'ha exportat tant de plàstic com la totalitat de partides productives. Com en anys anteriors, el motiu pel qual s'ha arribat a aquest import continua sent una incògnita, tot i que la resposta més probable és que es tracti d'una empresa que produeixi fora, que tingui el domicili fiscal a les Balears i que, per tant, s'assigni el còmput a les Balears.

Els combustibles han estat la segona partida distorsionant més exportada. S'han categoritzat com a combustibles minerals i avituallaments a tercers (sobretot a través de les aeronaus i embarcacions); entre totes dues han arribat als 319,7 milions d'euros. L'increment del transport aeri i marítim en temporada estival, la tornada als llocs de feina presencials i la pujada progressiva dels preus dels combustibles a partir del segon semestre han fet que aquesta partida s'incrementi un 51%.

Les exportacions de peces que s'han utilitzat per reparar aeronaus, vaixells i parts d'aquests mitjans s'han situat en tercer lloc. De fet, el 2021 s'han reduït un 53% respecte al 2020. En total, s'han registrat 156,6 milions d'euros, enfront dels 333,8 milions del 2020. Com ja s'advertia en la memòria del 2020, aquesta xifra destaca respecte als tres anys anteriors i probablement es tracta d'una operació aïllada.

Finalment, hi ha les exportacions de productes químics orgànics, com l'età, el metà, el propà o el gas natural, essencials des del punt de vista industrial i comercial. Amb el dinamisme de l'activitat industrial i comercial, aquesta partida ha augmentat un 26%. El 2021 s'han venut a l'exterior 115,0 milions d'euros.

El 31% restant d'exportacions, anomenat *exportacions productives*, ha obtingut un resultat de 557,5 milions d'euros. Tot i ser un any de recobriment, no ha aconseguit recuperar les quantitats de l'any anterior i s'ha reduït un 0,8% moderat. Les partides més importants han estat, principalment, les següents: vehicles automòbils, calçat,

olis per a higiene i cosmètica, gomes i resines alimentàries, calderes i artefactes mecànics, sabons, mobles i material elèctric.

En aquest grup d'exportacions, destaquen les vendes de vehicles automòbils, amb més de 142,8 milions d'euros, fet que suposaruna reculada del 31% respecte a l'any anterior. Es tracta dels cotxes de lloguer que surten de les Illes en acabar la temporada. Encara que cada vegada hi ha més dubtes que es tracti d'una partida productiva, tant per l'import com per la definició de partida productiva pròpia. El 91% d'aquests cotxes usats per les empreses de lloguer de vehicles es venen a França, Alemanya, Bèlgica i Itàlia.

El calçat, un producte consolidat en les exportacions de les Balears, es col·loca en segona posició, amb 72,9 milions d'euros, fet que significa una reducció del 0,4%. Es tracta d'un producte d'alt valor afegit, amb un preu mitjà de 57 euros per quilo exportat, tot i que aquest preu mitjà ha estat 12 euros més barat que el del 2020. Entre Alemanya, Itàlia, França i els EUA han comprat fidelment el 47% del nostre calçat.

Un altre producte d'alt valor afegit, i amb un preu mitjà similar al del calçat, concretament 54 euros per quilo, han estat els olis per a higiene i cosmètica, que són la tercera partida més important de les productives. S'han exportat olis per un valor de 48,6 milions d'euros, que suposen un increment del 55%. Destaquen les vendes als Països Baixos (8,5 milions), el Regne Unit (6,9 milions) i Alemanya (4,9 milions), que han liderat les compres d'aquesta partida.

A continuació, hi ha les gomes i les resines alimentàries, que han registrat 32,2 milions. El 32% s'ha enviat als Estats Units (10,4 milions) i el 24% a Dinamarca (7,6 milions). S'ha comportat millor que el 2020, ja que s'ha incrementat un 37%. Les gomes s'han analitzat juntament amb el grup d'aliments, que han assolit els 77,7 milions i han augmentat un 23% respecte al 2020.

En cinquena posició hi ha les exportacions de calderes, màquines i aparells metàl·lics (29,0 milions d'euros), que s'han estudiat en el grup de màquines i material elèctric (que ha pujat a 53,9 milions), tot i que les exportacions s'han reduït un 12% respecte a l'any anterior. Les principals destinacions a les quals s'han venut han estat França (2,0 milions) i el Regne Unit (1,8 milions).

L'exportació de sabons i altres productes de neteja estan en sisena posició. Després de tres anys consecutius de creixements, s'han venut aquests productes per un valor de 27,5 milions d'euros, un augment del 25% respecte al 2020. Aquest sector químic, que ha estat molt present en els darrers anys en el mercat europeu, s'ha venut sobretot a França (12,8 milions) i Alemanya (8,2 milions).

Les exportacions d'aparells i material elèctric s'han situat en setena posició, amb 24,9 milions d'euros, fet que implica un augment del 13% respecte a l'any anterior. A l'igual que les calderes, aquests productes s'analitzen al grup de màquines i material elèctric. En concret, al Senegal se n'han venut per un import de 3,4 milions d'euros i al Regne Unit, per 3,1 milions d'euros. A més, un terç de les vendes

s'han concentrat a Amèrica Central, concretament a Mèxic (2,3 milions), Jamaica (1,9 milions) i la República Dominicana (3,6 milions).

Les fruites s'han posicionat en vuitè lloc. S'han exportat cítrics, melons i síndries per un valor de 22,9 milions, enfront dels 24,1 milions del 2020. Això suposa un decrement del 4,8%. El 80% de les fruites les han comprades empreses franceses (48 milions). A més distància, i ordenats de més a menys valor, hi ha els mobles (12,8 milions) i les begudes (12,4 milions).

En resum, les exportacions d'aquests deu productes, que han representat el 79% del total exportat sense partides distorsionants, s'han destinat majoritàriament al mercat europeu. En total, han sumat 443,2 milions d'euros, un 6% per sota de la del 2020 (470,9 milions d'euros).

Per països, els de la zona euro constitueixen el mercat natural dels productes de les Balears. La majoria de les exportacions (incloses les partides distorsionants) s'han continuat destinant a Europa: Alemanya (306 milions), França (268 milions), Països Baixos (207 milions), Itàlia (146 milions) i Regne Unit (101 milions).

1.3.3. IMPORTACIONS

Després de dotze mesos de pandèmia, l'any 2021 ha començat amb molta activitat, que s'ha notat en el dinamisme de les importacions. D'una banda, el consum interior s'ha recuperat, així com la demanda de turistes en temporada estival, i, de l'altra, el producte local ha continuat sent

tendència. El nivell de les importacions del 2021 ha augmentat respecte al del 2020, quan es va patir de ple la crisi de la pandèmia i les importacions van retrocedir a nivells de fa 20 anys; concretament l'abril del 1999, quan l'import anual de les importacions va ser de 992 mil euros, similar al del desembre del 2020 (963 mil euros).

De fet, aquestes xifres no són comparables a les mitjanes dels darrers 10 anys, quan en període de crisi se situaven en els 1.500 milions, enfront dels 2.200 milions d'euros del període de bonança econòmica (2004-2007). Al llarg del 2021, les importacions han crescut prop d'un 39% en relació amb el 2020, i la xifra total ha arribat a 1.380,2 milions d'euros, 384,2 milions més que el 2020 i 194,6 milions menys que el 2019.

Aquest total ha estat alterat per algunes partides, que, com en el cas de les exportacions, han estat els combustibles, que s'han analitzat a la partida de combustibles minerals (172,4 milions d'euros) i a la de productes químics orgànics en forma d'hidrocarburs (220,2 milions); les parts d'aeronaus i vaixells (233,8 milions), i els plàstics (124,9 milions). Aquestes partides, incloses les no classificades, han sumat 759,3 milions d'euros, gairebé el doble de les partides del 2020 (393,7 milions) i quantitat similar a la del 2019 (826,9 milions).

Per diferència, s'obtenen les importacions productives, amb 620,9 milions d'euros, 18,6 milions més que el 2020. Això suposa un increment del 3%. Entre les partides productives, han continuat destacant les compres de calderes i aparells metàl·lics, màquines, calçat, roba, vehicles de trans-

port, olis essencials, productes quirúrgics i de precisió, i joguetes i esport.

Per tercer any consecutiu, les importacions de calderes i màquines i aparells mecànics, amb 79,3 milions d'euros, han continuat liderant el rànquing, ja que han crescut un 18% respecte al 2020. S'hi han inclòs, d'una banda, les importacions de reactors, turborreactors, turbopropulsors i altres turbines de gas, i, de l'altra, màquines d'aire condicionat, congeladors, campanes i bombes d'aire, entre d'altres. Per països, en general, s'han consolidat les compres d'Alemanya (14,4 milions), la Xina (13,4 milions), França (9,1 milions) i Itàlia (8 milions).

La segona posició ha estat per a les importacions de màquines i material elèctric, amb 46,6 milions. Això és, han augmentat un 60% en relació amb el 2020. Les compres s'han repartit entre la Xina (14,7 milions), Alemanya (7,3 milions) i els Països Baixos (3,8 milions).

En tercer lloc, s'ha importat calçat per un valor de 35,9 milions, una xifra similar a la del 2020, la qual cosa suposa un augment del 33,9% respecte a l'any anterior. S'ha comprat el 60% del calçat de Bèlgica (7,7 milions), Portugal (6,9 milions) i Itàlia (6,8 milions).

Les importacions de mobles s'han situat en quarta posició, amb 35,9 milions d'euros; és a dir, un augment del 34% en relació amb el 2020. Per països, les principals compres s'han fet a Itàlia (11,0 milions), Alemanya (7,0 milions) i la Xina (3,5 milions), que entre tots tres cobreixen el 60% del total.

A continuació, s'ha importat roba de vestir de punt i roba de vestir excepte de punt. Concretament, s'han comptabilitzat compres de roba de vestir de punt —partida que inclou des de vestits i altres peces de roba fins a roba blanca i de parament per als allotjaments turístics i els uniformes de treball— per un valor de 31,2 milions d'euros, fet que implica un creixement del 32% respecte al 2020. Les compres s'han fet a Itàlia (9,1 milions), Bèlgica (5,2 milions) i els Països Baixos (2,7 milions). Les importacions de peces i complements de vestir, excepte de punt, han suposat un import de 27,5 milions d'euros, cosa que implica un 19% menys que el 2020. Per països, una mica més de la meitat de les compres s'han concentrat a Itàlia (9,8 milions d'euros), França (2,8 milions) i la Xina (2,0 milions).

En setena posició, hi ha les compres de vehicles automòbils. Les importacions han arribat a un valor de 25,1 milions d'euros, és a dir, han augmentat un 34% respecte a l'any anterior. Per països, més del 40% de les compres s'han concentrat a Alemanya (4,1 milions), França (3,5 milions) i Itàlia (3,2 milions).

Les importacions d'olis essencials s'han situat en vuitena posició, amb un valor de 24,4 milions d'euros. L'increment ha estat d'un 29% respecte al 2020. Les compres als Països Baixos (8,3 milions) i Alemanya (amb 6,4 milions) han estat les més importants.

Per sota dels 20 milions importats, hi ha hagut les compres d'instruments de precisió (18,1 milions) i les joguetes i els articles d'esport i lleure (17,0 milions).

Les importacions d'aquests deu primers productes han cobert cobrir el 55% del valor total de les importacions, sense tenir en compte les partides distorsionants. En total, han estat 340,2 milions d'euros.

1.3.4. SALDO COMERCIAL

Com a conseqüència del fet que hi hagut més exportacions que no importacions, el saldo comercial ha estat positiu, encara que menor que el 2020. El superàvit comercial s'ha estimat en 412,9 milions d'euros, un 34% menys que l'any anterior.

Aquest comportament és una rara avis en el nostre comerç exterior, perquè sol registrar dèficits comercials com a conseqüència de la insularitat, motiu pel qual la població majoritàriament s'abasteix de productes de fora, i de l'escassa producció industrial. Aquestes circumstàncies limiten el volum de les nostres exportacions, tot i que en aquests darrers anys han pujat les vendes de combustibles, plàstics i peces d'aeronaus i de vaixells.

En resum, s'han exportat béns per un valor de 1.793,1 milions d'euros i se n'han importat per un valor de 1.380,2 milions. Així, s'ha aconseguit un saldo exterior positiu de 412,9 milions, que ha estat impulsat, bàsicament, per l'elevat superàvit de les partides distorsionants (476,3 milions), atès que el saldo de les partides productives ha estat deficitari, amb un import de 63,3 milions, i a més ha empitjorat respecte al 2020: de -40,0 milions d'euros el 2020 a -63,4 milions d'euros el 2021.

1.4.

LA INVERSIÓ ESTRANGERA

Les dades del registre d'inversions exteriors del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme permeten afirmar que el 2021 a les Illes Balears la inversió bruta estrangera sense entitats de tinença de valors estrangers (ETVE) per comunitats autònomes ha estat de 334,5 milions d'euros, un creixement del 191,9 %, la qual cosa representa una variació absoluta positiva de 219,9 milions d'euros (vegeu el quadre I-1.14).

En el conjunt de comunitats autònomes, aquest creixement ha estat inferior, amb un 17,7 %; s'arriba a 28.785,1 milions

d'euros, amb un increment de 4.335,5 milions d'euros, per la qual cosa les Balears guanyen 0,7 punts en la seva participació, que l'any 2021 és de l'1,16 % (vegeu el quadre I-1.15).

Madrid continua operant com la gran aspiradora regional de les inversions estrangeres, amb 20.943,9 milions d'euros, el 72,8 % del total, dades que, en certa manera, s'expliquen per l'efecte de centralitzar bona part de les seues socials de les grans empreses transnacionals i de les que estan subjectes a grans operacions d'adquisició o de presa de control. Catalunya es manté en segona posició (2.968,8 milions d'euros; en conjunt rep el 10,3 % de la inversió bruta estrangera assignada).

QUADRE I-1.14. INVERSIÓ BRUTA ESTRANGERA EN MILIONS D'EUROS A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (SENSE ETVE) (2010-2021)

	Illes Balears		Espanya		% Illes Balears / Espanya
	Total	% de variació	Total	% de variació	
Total	4.097,42	—	296.167,98	—	1,38 %
2010	179,58	—	12.609,66	—	1,42 %
2011	439,69	144,84 %	28.791,06	128,33 %	1,53 %
2012	296,85	-32,49 %	14.449,94	-49,81 %	2,05 %
2013	790,10	166,16 %	17.277,94	19,57 %	4,57 %
2014	291,55	-63,10 %	20.647,55	19,50 %	1,41 %
2015	338,92	16,25 %	24.802,95	20,13 %	1,37 %
2016	585,53	72,76 %	26.173,60	5,53 %	2,24 %
2017	321,34	-45,12 %	27.346,09	4,48 %	1,18 %
2018	118,21	-63,21 %	46.827,63	71,24 %	0,25 %
2019	286,57	142,42 %	24.006,90	-48,73 %	1,19 %
2020	114,58	-60,02 %	24.449,59	1,84 %	0,47 %
2021	334,51	191,96 %	28.785,08	17,73 %	1,16 %

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, Secretaria d'Estat de Comerç (2022). Estadísticas. Publicaciones e informes. Disponible a: <https://comercio.gob.es/es-es/publicaciones-estadisticas/Paginas/publicaciones-estadisticas.aspx> (Accedit: 22 juny 2022)

**QUADRE I-1.15. INVERSIÓ BRUTA ESTRANGERA EN MILIONS D'EUROS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (SENSE ETVE)
(2020-2021)**

	2020	% sobre el total	2021	% sobre el total	% de variació 2021/2020
Espanya	24.449,59	100,00 %	28.785,08	100,00 %	17,73 %
Andalusia	784,92	3,21 %	965,28	3,35 %	22,98 %
Aragó	23,98	0,10 %	177,23	0,62 %	638,91 %
Cantàbria	0,02	0,00 %	24,72	0,09 %	124003,46 %
Castella i Lleó	57,08	0,23 %	134,68	0,47 %	135,93 %
Castella-la Manxa	59,96	0,25 %	187,38	0,65 %	212,51 %
Catalunya	3.119,43	12,76 %	2.968,80	10,31 %	-4,83 %
Ceuta i Melilla	1,34	0,01 %	0,61	0,00 %	-54,95 %
Madrid (Com. de)	18.282,18	74,77 %	20.943,95	72,76 %	14,56 %
Com. Valenciana	353,25	1,44 %	856,38	2,98 %	142,43 %
Extremadura	233,84	0,96 %	9,87	0,03 %	-95,78 %
Galícia	89,93	0,37 %	222,97	0,77 %	147,94 %
Illes Balears	114,58	0,47 %	334,51	1,16 %	191,96 %
Illes Canàries	77,87	0,32 %	87,34	0,30 %	12,16 %
La Rioja	5,26	0,02 %	70,21	0,24 %	1233,97 %
Navarra (Com. Floral de)	120,68	0,49 %	118,03	0,41 %	-2,20 %
País Basc	875,61	3,58 %	1.537,53	5,34 %	75,59 %
Astúries	51,02	0,21 %	41,97	0,15 %	-17,75 %
Múrcia (Regió de)	181,66	0,74 %	96,64	0,34 %	-46,80 %
Sense assignar	16,96	0,07 %	6,99	0,02 %	-58,80 %

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme, Secretaria d'Estat de Comerç (2022). Estadísticas. Publicaciones e informes. Disponible a: <https://comercio.gob.es/es-es/publicaciones-estadisticas/Paginas/publicaciones-estadisticas.aspx> (Accedit: 22 juny 2022)

1.5.

ELS PREUS

L'any 2021, gràcies a la recuperació econòmica, la dificultat per retornar a la normalitat la logística de les cadenes de valor internacional i, sobretot, als increments

dels preus energètics a partir del darrer trimestre, ha suposat retornar a taxes d'inflació positives després que la COVID-19 hagués provocat una deflació generalitzada en el conjunt de comunitats autònomes, excepte en el cas de les Canàries. L'any 2021, a les Balears la inflació interanual ha estat del 3,3% (3,6 punts per sobre de la de l'any passat), i a l'economia espanyola

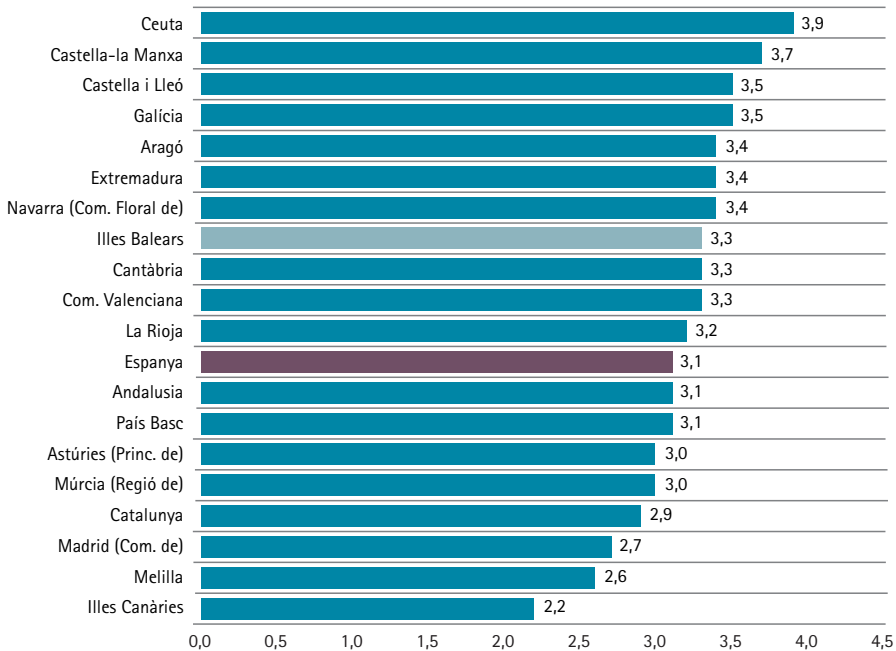
ha estat del 3,4 % (3,4 punts per sobre de la de l'any passat). Per comunitats autònomes, les Balears estan en la setena posició. Per sobre, només hi ha les dues Castella i Lleó, Castella-la Manca, Galícia, Aragó, Extremadura i Navarra (vegeu el gràfic I-1.2).

Per rúbriques, l'any 2021, a les Balears la deflació només ha afectat comunicacions (-2,9%). Per contra, les rúbriques més inflacionistes i per sobre de la mitjana regional han estat habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles (10,6%) i transports (6,5%) (vegeu el quadre I-1.16).

Pel que fa a les taxes de creixement diferencial per rúbriques de l'IPC de les Balears respecte a l'IPC d'Espanya, només transport (-0,8 punts) presenta un diferencial negatiu. Tenen un diferencial positiu per sobre dels 0,2 punts de la mitjana regional mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar (1,3 punts), sanitat (0,9 punts), ensenyament (0,6 punts), begudes alcohòliques i tabac i restaurants i hotels (0,5 punts) i aliments i begudes no alcohòliques (0,4 punts) (vegeu el gràfic I-1.3).

Gràfic I-1.2.

Taxa de creixement 2021/2020 de l'IPC per comunitats autònomes

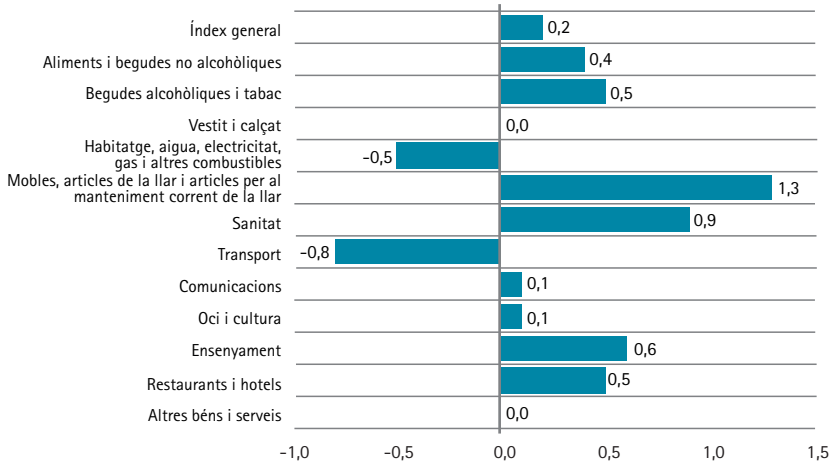
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Cálculo de variaciones del índice de precios de consumo (sistema IPC base 2021). Disponible a: <https://www.ine.es/varipcc> (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.16. ÍNDEX DE PREUS DE CONSUM (IPC) D'ESPAÑA I LES BALEARS PER GRUPS (2020-2021) (BASE 2021)

	Espanya		Illes Balears		Diferència en la taxa de creixement (Balears-Espanya)
	Taxa creixement anual		Taxa creixement anual		
	2020	2021	2020	2021	
Índex general	97,0	100,0	96,8	100,0	0,2
Aliments i begudes no alcohòliques	98,2	100,0	97,8	100,0	0,4
Begudes alcohòliques i tabac	99,7	100,0	99,2	100,0	0,5
Vestit i calçat	99,0	100,0	99,0	100,0	0,0
Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles	90,0	100,0	90,4	100,0	-0,5
Mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar	99,1	100,0	97,8	100,0	1,3
Sanitat	99,3	100,0	98,4	100,0	0,9
Transport	93,2	100,0	93,9	100,0	-0,8
Comunicacions	103,1	100,0	103,0	100,0	0,1
Oci i cultura	99,8	100,0	99,7	100,0	0,1
Ensenyament	99,8	100,0	99,2	100,0	0,6
Restaurants i hotels	99,1	100,0	98,6	100,0	0,5
Altres béns i serveis	99,0	100,0	99,0	100,0	0,0

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Índice de precios de consumo. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=3464&capsel=3464> (Accedit: 22 juny 2022)

Gràfic I-1.3.
Diferència de la taxa de creixement de l'IPC d'Espanya i les Balears per grups (2021)
 (Base 2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Índex de preus de consum. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=3464&capsel=3464> (Accedit: 22 juny 2022)

1.6.

L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA PER CAPITA I LA RENDA FAMILIAR DISPONIBLE PER COMUNITATS AUTÒNOMES

En aquest apartat s'analitza la posició relativa de les Balears en termes de renda per capita i renda familiar disponible respecte a la resta de comunitats autònomes, a partir de la informació de Funcas i l'INE.

1.6.1. LA POSICIÓ RELATIVA DE LES BALEARS EN TERMES DE RENDA PER CAPITA PER COMUNITATS AUTÒNOMES

Segons Funcas, l'evolució (en base 100 Espanya) de la renda real per capita de les

Balears respecte a la resta de comunitats autònomes en el període 2000-2020 ha estat la més regressiva d'entre les comunitats autònomes, ja que al llarg de la primera dècada del segle XXI ha passat de la segona posició relativa (120,5) l'any 2000 a la setena posició (105,9) l'any 2010, amb una pèrdua de 24,6 punts del nivell relatiu. Aquesta pèrdua significativa de renda per capita s'ha agreujat fins i tot al llarg de l'etapa de la recuperació de la Gran Recesió i per la COVID-19 al llarg de la segona dècada d'aquest segle, en què ha passat de la setena posició relativa (105,9) l'any 2010 a la desena posició (90,8) l'any 2020, amb una pèrdua addicional de 15,1 punts del nivell relatiu. Només la recuperació prevista per FUNCAS al llarg de l'any 2021 de 4,5 punts i l'any 2022 de 3,9 punts pot permetre aproximar-se a la mitjana estatal l'any 2022 (99,2) i tornar a la posició sete-

na que ja tenia el 2010 (vegeu el quadre I-1.17).

Aquestes dades de Funcas queden corroborades per les estimacions de l'INE, ja que per primera vegada donen a les Balears l'any 2020 un nivell del 7 % inferior a la renda per capita espanyola, que s'estima en 23.693 euros per habitant, superior als 22.048 euros per habitant estimats per a les Balears (vegeu el gràfic I-1.4).

Aquesta pèrdua persistent de renda per capita per part de les Balears, segons les dades de Funcas i també les que es poden obtenir de l'INE des de l'any 2000, és, sense cap mena de dubte, un dels fets més rellevants de la història econòmica de les Balears dels darrers cinquanta anys, la qual cosa ja es va emfatitzar en el Pla de Ciència, Tecnologia, Innovació i Emprenedoria de les Illes Balears 2013-2017 del Govern de les Illes Balears, que posà la data d'inici d'aquesta pèrdua relativa de renda per capita en l'any 1985.⁷

A l'igual que amb l'evolució del VAB que s'ha comentat a l'apartat 1.2.2, es pot comprovar que l'evolució del PIB per capita en termes relatius presenta un pitjor comportament en la fase precrisi 2000-2007 (darrera posició) que en la fase de crisi 2008-2013 (tretzena posició); però, a diferència del VAB, que millora en la fase de recuperació (2014-2019), el PIB per capita no ho fa en termes relatius, i en aquesta fase se situa en la quinzena posició, només per sobre de les Canàries i La Rioja. La COVID-19 ens va deixar amb la caiguda de la renda per capita més greu del conjunt

7. Vegeu el gràfic I-1.37 de l'edició de la memòria del CES 2017, pàg. 46.

de comunitats autònomes, i, com ja s'ha dit, el rebot econòmic previst per als anys 2021 i 2022 ens situen com la comunitat que ha de liderar el creixement de la renda per comunitats autònomes (vegeu el quadre I-1.18 i els gràfics IA-1.44, IA-1.45, IA-1.46, IA-1.47, IA-1.48, IA-1.49 i IA-1.50).

1.6.2. L'EVOLUCIÓ DELS FACTORS DETERMINANTS DE L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA REAL PER CAPITA: LA PRODUCTIVITAT I LA TAXA D'ACTIVITAT DE LA POBLACIÓ

El creixement de la renda real per capita es pot explicar pel comportament de dues variables: la productivitat, que fa referència a la renda o el PIB generat per ocupat i que recull el component del progrés tècnic, i la taxa d'ocupació de la població regional,⁸ que fa referència a la dinàmica demogràfica i laboral.

Pel que fa a les variables explicatives d'aquest comportament tan negatiu de la renda per capita i a la productivitat del treball, la dinàmica és totalment contracíclica, ja que, al llarg del primer període de creixement abans de la Gran Recessió, les Balears queden a la penúltima posició (darrere de Múrcia) del creixement regional de la productivitat del treball; en el segon període de crisi se situa en quarta posició (per sobre del creixement regional del conjunt de comunitats autònomes), i en el tercer període de recuperació (2014-2019) està en tercera posició (també per sobre del creixement regional). L'any 2020, per culpa de la CO-

8. Cal tenir en compte que: PIB / població = PIB / ocupats x ocupats / població; en què: PIB / ocupats la productivitat del treball, i ocupats / població, la taxa d'ocupació de la població resident.

VID-19, cau a la darrera posició, i la previsió per al 2021 és que se situï en la primera posició, de manera que es reflectirà la millor recuperació per comunitats autònomes (vegeu el quadre I-1.19 i els gràfics IA-1.51, IA-1.52, IA-1.53, IA-1.54, IA-1.55 i IA-1.56).

En relació amb la dinàmica seguida per la taxa d'ocupació de la població resident —l'altra variable explicativa del comportament de la renda per capita que expressa la dinàmica poblacional i de la capacitat del mercat de treball per absor-

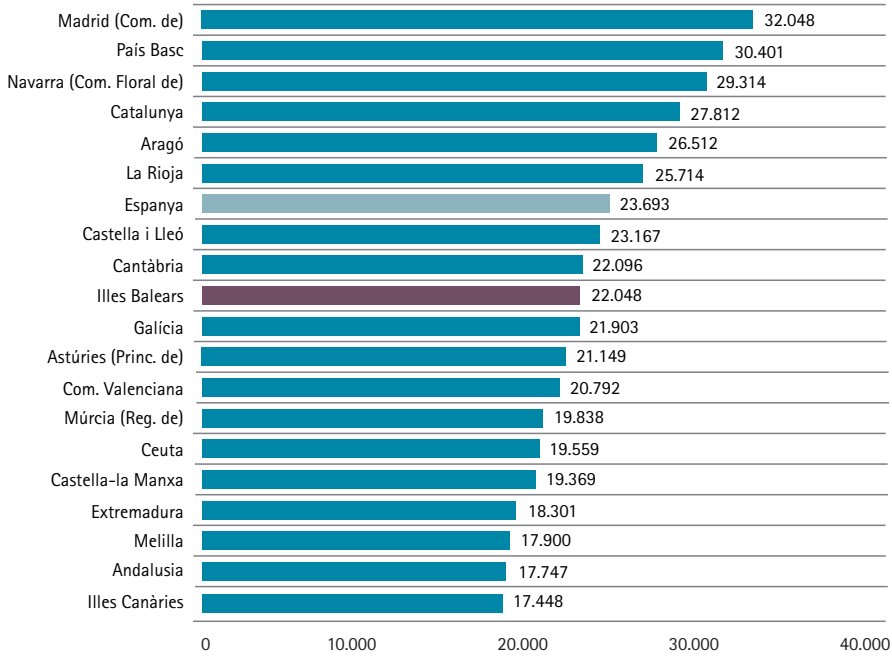
bir aquests creixements demogràfics—, es produeix el comportament següent al llarg d'aquests tres períodes analitzats: en el primer període, les Balears van quedar en la quinzena posició; en el segon període, en catorzena posició; en el tercer període, l'any 2000, en la darrera posició, i l'any 2021 es col·loca en la primera posició, a l'igual que fa amb la productivitat de resultes de la forta recuperació de l'activitat econòmica (vegeu el quadre I-1.20 i els gràfics IA-1.57, 1.58, IA-1.59, IA-1.60 i IA-1.61 i IA-1.62).

QUADRE I-1.17. PIB PER CAPITA A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (ESPAÑA = 100) (2000-2022)

	2000	2010	2015	2019	2020	Previsió 2021	Previsió 2022
Andalusia	75,7	75,7	74,0	74,2	75,0	74,5	74,9
Aragó	107,2	109,3	107,7	107,6	110,4	110,4	108,5
Astúries	83,7	91,7	88,7	88,9	90,3	91,2	91,9
Illes Balears	130,5	105,9	106,0	104,3	90,8	95,3	99,2
Illes Canàries	97,9	86,3	82,2	80,7	73,7	74,9	77,1
Cantàbria	94,7	94,5	91,2	91,8	93,3	92,6	92,9
Castella i Lleó	89,2	93,7	93,4	94,5	97,8	97,8	98,1
Castella-la Manxa	75,7	80,4	78,1	79,0	81,9	80,9	81,1
Catalunya	120,4	117,1	118,2	116,6	115,6	115,6	115,2
Com. Valenciana	95,3	88,1	87,7	87,6	88,1	87,7	87,9
Extremadura	63,5	71,5	71,2	72,8	76,2	75,8	75,9
Galícia	78,0	88,9	89,8	90,9	93,1	93,2	93,7
Madrid	133,0	134,0	137,2	137,4	136,4	137,0	135,2
Múrcia	87,4	83,2	86,0	84,4	86,5	85,1	84,5
Navarra	123,1	122,9	123,4	122,2	125,0	124,1	122,9
País Basc	120,6	128,7	130,1	128,9	129,1	129,4	128,9
La Rioja	108,1	108,2	107,0	103,8	105,4	105,1	104,6
Espanya	100	100	100	100	100	100	100

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

Gràfic I-1.4.
PIB per capita en euros per comunitats autònomes (2020)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Contabilidad regional de España. Resultados. Disponible a: https://www.ine.es/dyns/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736167628&menu=resultados&idp=1254735576581 (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.18. PIB PER CAPITA A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2022)

	Mitjanes anuals			2019	2020	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2021	2022
Andalusia	2,2	-2,5	2,4	1,5	-10,4	4,6	4,7
Aragó	2,1	-1,7	2,1	0,4	-9,0	5,2	2,4
Astúries	3,0	-1,9	2,2	1,8	-9,8	6,2	4,9
Illes Balears	-0,7	-2,3	2,1	1,0	-22,8	10,4	8,4
Illes Illes Canàries	0,4	-2,6	1,6	1,1	-19,0	6,9	7,2
Cantàbria	1,8	-2,3	2,4	1,3	-9,8	4,5	4,5
Castella i Lleó	2,3	-1,4	2,4	1,1	-8,2	5,2	4,5
Castella-la Manxa	2,6	-1,9	2,3	0,5	-8,1	4,0	4,4
Catalunya	1,5	-1,9	2,4	0,8	-12,1	5,2	3,8
Com. Valenciana	1,0	-2,4	2,6	0,9	-10,8	4,7	4,4

continua

	Mitjanes anuals			2019	2020	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2021	2022
Extremadura	3,0	-1,0	2,6	2,3	-7,1	4,7	4,2
Galícia	3,3	-1,2	2,7	1,6	-9,1	5,4	4,7
Madrid	1,8	-1,2	2,4	1,6	-11,9	5,6	2,8
Múrcia	1,3	-2,0	2,7	1,1	-9,1	3,5	3,4
Navarra	1,8	-1,6	2,2	1,4	-9,3	4,5	3,1
País Basc	2,4	-1,2	2,3	1,2	-11,2	5,5	3,8
La Rioja	1,7	-1,8	2,0	1,0	-10,0	4,9	3,7
Espanya	1,8	-1,8	2,4	1,3	-11,3	5,2	4,2

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

QUADRE I-1.19. PRODUCTIVITAT PER OCUPAT A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2021)

	Mitjanes anuals			2019	2020	Previsió 2021
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			
Andalusia	-0,5	1,4	0,0	-0,7	-5,8	2,0
Aragó	0,7	1,4	-0,1	-1,6	-4,4	1,9
Astúries	0,3	1,1	0,2	-0,5	-5,9	2,0
Illes Balears	-1,5	1,8	0,6	-0,8	-15,8	3,9
Illes Canàries	-1,3	1,7	-0,2	-0,9	-13,2	3,5
Cantàbria	-0,2	1,2	0,6	-0,9	-5,8	0,8
Castella i Lleó	0,5	1,5	0,2	-0,7	-4,7	2,2
Castella-la Manxa	1,0	2,3	0,2	-0,8	-4,5	1,0
Catalunya	0,4	1,6	0,3	-0,6	-7,9	3,2
Com. Valenciana	-0,2	1,8	0,2	-1,2	-6,1	1,7
Extremadura	1,0	1,8	0,0	-0,3	-3,4	1,5
Galícia	0,3	1,9	0,9	-0,9	-5,3	2,8
Madrid	0,0	1,3	0,5	-0,5	-8,1	3,6
Múrcia	-1,6	1,3	0,5	-0,4	-4,0	2,4
Navarra	1,2	1,9	0,4	-0,6	-4,9	1,6
País Basc	0,4	1,3	0,7	-0,4	-7,4	3,1
La Rioja	1,2	1,0	0,1	-0,9	-4,5	2,0
Espanya	0,0	1,6	0,3	-0,7	-7,0	2,6

Font: Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunidades autónomas. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

Nota: Les dades fins a l'any 2020 s'han actualitzat amb les dades de Funcas de maig de 2022. Les dades de l'any 2021 corresponen a la previsió de Funcas per a l'any anterior.

QUADRE I-1.20. OCUPACIÓ DE LA POBLACIÓ RESIDENT PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% VARIACIÓ ANUAL) (2001-2021)

	Mitjanes anuals			2019	2020	Previsió 2021
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			
Andalusia	2,7	-3,9	2,4	2,2	-4,6	2,6
Aragó	1,4	-3,1	2,2	2,0	-4,6	3,3
Astúries	2,7	-3,0	2,0	2,3	-3,9	4,2
Illes Balears	0,8	-4,1	1,5	1,8	-7,0	6,5
Illes Canàries	1,7	-4,3	1,8	2,0	-5,8	3,4
Cantàbria	2,0	-3,5	1,8	2,2	-4,0	3,7
Castella i Lleó	1,8	-2,9	2,2	1,8	-3,5	3,0
Castella-la Manxa	1,6	-4,2	2,1	1,3	-3,6	3,0
Catalunya	1,1	-3,5	2,1	1,4	-4,2	2,0
Com. Valenciana	1,2	-4,2	2,4	2,1	-4,7	3,0
Extremadura	2,0	-2,8	2,6	2,6	-3,7	3,2
Galícia	3,0	-3,1	1,8	2,5	-3,8	2,6
Madrid	1,8	-2,5	1,9	2,1	-3,8	2,0
Múrcia	2,9	-3,3	2,2	1,5	-5,1	1,1
Navarra	0,6	-3,5	1,8	2,0	-4,4	2,9
País Basc	2,0	-2,5	1,6	1,6	-3,8	2,4
La Rioja	0,5	-2,8	1,9	1,9	-5,5	2,9
Espanya	1,8	-3,4	2,1	2,0	-4,3	2,6

Font: Estimació pròpia a partir de les dades de Funcas (2022). Coyuntura econòmica. Comunitats autònomes. Disponible a: <https://www.funcas.es/coyuntura-economica/comunidades-autonomas/> (Accedit: 22 juny 2022)

Nota: Les dades fins a l'any 2020 s'han actualitzat amb les dades de Funcas de maig de 2022. Les dades de l'any 2021 corresponen a la previsió de Funcas per a l'any anterior.

En termes de taxes de creixement, el creixement de la renda per capita s'explica per la suma de les taxes de creixement de la productivitat i de la taxa d'ocupació de la població regional (vegeu els gràfics IA-1.63, 1.64, IA-1.65, IA-1.66 i IA-1.67).

Així, en el període precrisi (2001-2007), la taxa de creixement del PIB per capita (-0,7 %) s'explica per la suma del decreixement de la productivitat del treball (-1,5 %) i del creixement de la taxa d'ocupació (0,8 %). En el període de crisi

(2008-2013), la taxa de creixement del PIB per capita (-2,3 %) s'explica per la suma del creixement de la productivitat del treball (1,8 %) i del decreixement de la taxa d'ocupació (-4,1 %). En el període de recuperació (2014-2019), la taxa de creixement del PIB per capita (2,1 %) s'explica per la suma del creixement de la productivitat del treball (0,6 %) i del creixement de la taxa d'ocupació (1,5 %). L'any 2020, la taxa de creixement del PIB per capita (-22,8 %) s'explica per la caiguda del creixement de la productivitat del treball

(-15,8%) i de la taxa d'ocupació (-7,0%). La previsió per al 2021 és que augmenti el PIB per capita un 10,4%, fet que s'explica pel creixement de la productivitat, un 3,9%, i de la taxa d'ocupació, un 6,5%.

1.7.

LA DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL DE LA RENDA

La distribució funcional de la renda a cost dels factors (treball i capital) mesura la part de la renda que s'assigna als salaris, com a contrapartida a la retribució del factor treball, i els excedents bruts d'explotació, com a contrapartida a la retribució del factor capital.

D'acord amb les darreres dades de la comptabilitat regional de l'INE, en el període 2010-2020, a les Balears el 2010 la remuneració dels salaris era un 50,9% de la renda regional i el 2020 va representar un 50,7%, una pèrdua de 0,1 punts en la representació en la renda regional. En el conjunt de l'Estat, la participació dels salaris en la renda nacional és el 53,5% el 2010 i del 53,1% el 2020, amb una pèrdua de 0,3 punts (vegeu el quadre IA-1.5).

Aquest fenomen de pèrdua de participació dels salaris en la renda regional és comú a totes les comunitats autònomes al llarg del període analitzat, excepte en el cas de Madrid, les Canàries, País Basc i Astúries. Les Balears, d'entre les comunitats autònomes en què els salaris perden pes en la participació de la renda regional, és la que ho fa amb menys intensitat (vegeu el quadre I-1.21).

D'acord amb la metodologia d'anàlisi de Navinés i Franconetti (2015),⁹ aquestes variacions de la participació dels salaris en la renda regional al llarg d'aquests anys es poden explicar per les diferències de creixement en les variables que determinen els costos laborals unitaris (CLU), és a dir, entre el valor dels salaris horaris i la productivitat horària. Aquesta diferència en termes dels factors de creixement per a aquestes variables situen les Balears en un valor de -0,0074, mentre que el conjunt de comunitats autònomes estan en un valor de -0,0023 punts.

Val a dir que tant pel creixement de la productivitat horària com pel creixement del salari per hora treballada, en el període 2010-2020 les Illes Balears ja no ocupen la primera posició en el rang de les desset comunitats autònomes. Pel que fa a la productivitat horària, amb un creixement del 14,2%, se situa en setè lloc, només 0,018 punts per sobre de la mitjana regional, i pel que fa als salaris horaris, se situa en onzena posició, amb un creixement del 0,01% i del 0,031 punts per sota del creixement regional.

9. VEGELI, NAVINÉS, F.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS, M. del M.; FRANCONETTI, J. «Crisi econòmica, mercat de treball i benestar social: el cas de les Illes Balears». *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 71, maig de 2015, pàg. 29-43.

QUADRE I-1.21. FACTOR DE CREIXEMENT DE LA PARTICIPACIÓ DELS SALARIS EN LA RENDA REGIONAL PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2010-2020)

	2010-2020	Variable explicativa (*)
Madrid (Com. de)	1,016	0,0180
Illes Canàries	1,012	0,0124
País Basc	1,006	0,0065
Astúries (Princ. de)	1,002	0,0019
Illes Balears	0,998	-0,0023
Espanya	0,993	-0,0074
Cantàbria	0,992	-0,0090
Catalunya	0,991	-0,0099
Com. Valenciana	0,989	-0,0119
Andalusia	0,984	-0,0186
Galícia	0,982	-0,0210
Castella i Lleó	0,981	-0,0220
Navarra (Com. Floral de)	0,980	-0,0225
Múrcia (Reg. de)	0,977	-0,0258
La Rioja	0,976	-0,0275
Aragó	0,968	-0,0367
Extremadura	0,957	-0,0502
Castella-la Manxa	0,934	-0,0779

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2022). Mercado laboral. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254735976594 (Accedit: 22 juny 2022)

(*) Diferència de creixement entre els salaris, els horaris i la productivitat.